

Kitekint? - Egy álom vége

2009 november 14. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

A szovjet birodalom széthullásával az Egyesült Államok maradt az egyet len szuperhatalom, és úgy t?nt, hogy nem lesz több háború a világ államai között. Mára ez az álom is szertefoszlott: Oroszország, Kína, az Európai Unió, India vagy Irán mind térségi vezet? szerepre tör.

Robert Kagan, Brüsszelben él? befolyásos amerikai politológus és történész új könyve igen figyelemreméltó

munka. Tükrözi az amerikai politikai elit új felismerését, mely szerint a történelemnek még sincs vége, és továbbra is a nemzetállamok hatalmi ütközései alakítják az él? történelmet. Az Egyesült Államok az egyetlen globális nagyhatalom, de Oroszország, Kína, az Európai Unió, India és Irán térségi vezet? szerepre törnek. Rejtett és nyílt pénzügyi, gazdasági és információs háborúkat vívnak egymással a nemzetállamok, valamint az egyetlen nemzetállamok feletti képz?dmény, az EU a nyersanyagokért, az energiáért, a piacokért.

Visszatért a liberális demokráciák és a tekintélyelv? rendszerek közötti szembenállás, s egyre er?sebb az orosz, kínai és iráni rendszer. Harmadik ütközésként kiélez?dött a küzdelem az iszlám és a modern, világi kultúrák között. A felvilágosodás Kant által meghirdetett eszméje szerint a liberális kormányok világában már nem lesz háború, és a kereskedelem - Montesquieu szerint is - természetes módon visz a béke felé: nos, ez ma távolabb van, mint valaha. Az ideológiák, a nacionalizmus és a háborúk nem t?ntek el, s?t, éppen er?söd?ben vannak.

Újból megjelent a nagyhatalmi nacionalizmus a világpolitika színpadán. Henry Kissinger mindig is figyelmeztetett, hogy a nemzetközi verseny az emberi természetben gyökerezik, ám a kilencvenes évtizedben már, illetve még gyengék voltak az Egyesült Államok versenytársai: úgy t?nt, beköszönt a világbéke. Majd Kína, India, és 2000 után Oroszország is meger?södött, és igazzá vált a kínai el?rejelzés: "Egy szuperhatalom, sok er?s nagyhatalom." A Kaukázus, Közép-Ázsia és a Balkán újból az orosz, amerikai, kínai és európai érdekek ütköz?zónájává vált, így Eurázsia nyugati fele a béke szigete helyett újból frontvonal.

Putyin korábbi orosz elnök a Szovjetunió összeomlását a XX. század legnagyobb geopolitikai katasztrófájának nevezte, és az orosz politikai elit Oroszországot tekinti Eurázsia vezet? hatalmának. Az Európai Unió - mely bizonyos tekintetben egy sajátos, nemzetek feletti önkéntes birodalom - keleti b?vülése lassult, ez is er?síti az orosz ambíciókat.

Kína a saját önképe szerint "virágzó ország, er?s hadsereggel", és hivatalos politikája szerint a "békés felemelkedés" útját járja. Kagan szerint azonban Kína egyre inkább úgy viselkedik, ahogy a korábbi, emelked?ben lév? nagyhatalmak. Kína új önbizalma, büszkesége, és az a hit, hogy övé a jöv?, olyan politikát sejtet, mely azon alapul, hogy a gazdasági felemelkedéssel világpolitikai vezet? szerepét is vissza kívánja szerezni, el?ször Kelet-Ázsiá ban, kés?bb az egész globális térben. A kereskedelmi nagyhatalmak soha nem voltak békések: az Egyesült Államok, Nagy-Britannia, Spanyolország, Velence és az ókori Athén mind tengeri katonai er?vel védték meg kereskedelmi érdekeiket. Kína most er?s flottát épít, mint tette száz évvel ezel?tt a császári Németország.

A történelem minden felemelked? nagyhatalma úgy érezte, hogy az összes többi hatalom összefog ellene. Ezt érezte az Egyesült Államok, Németország és Japán a XIX. század végén, és most a kínaiak érzik ugyanezt. A Malakka-szorost - ahol Kína életfontosságú k?olaj-szállítási útvonala halad át - az Egyesült Államok ellen?rzi, és a kínai vezetés szerint az amerikaiak úgy szeretnék fenntartani szuperhatalmi helyüket a világban, hogy megakadályozzák Kína felemelkedését. Az ázsiai ország stratégiai függetlenségre törekszik, miközben végs? soron számít egy Tajvan sorsa feletti katonai ütközésre Washingtonnal.

Kagan azt sugallja, hogy elkerülhetetlen a katonai konfliktus a tekintélyelv? rendszerek és a demokráciák között. Kína, Oroszország, Irán az egyik oldalon, az Egyesült Államok, az Európai Unió, Japán, India és a többi demokrácia a másikon.

Matolcsy György, hetivalasz.hu

Ajánló